

Alain Badiou

Lacan
Anti-Felsefe Seminerleri
1994-1995

Türkçesi: Necmettin Kâmil Sevil

Lacan'a adanmış 1994-1995 semineri üzerine

Lacan, 1950'li sonundan bu yana, düşünsel gelişiminin huzursuz edici olduğu kadar temel bir eşlikçisi de olmuştur. Temel, çünkü Sartreci gençliğimin coşkuyla benimsediği Serbest Özne motifiyle Platon'a duyduğum kadim hayranlığımın, matematikten aldığım hazzın ve düşün sahnesine egemen olmaya başlayan mevcut yapısalcı akımın getirdiği, biçimsel yapılarca dayatılan motif arasındaki sentezin kaynağını onda bulmuştum. Huzursuz edici, çünkü Lacan, Platon ve Aristoteles'ten Descartes, Kant, Hegel ya da Kierkegaard yoluyla Heidegger'e uzanan filozoflarla "birlikte" süregelen bir çalışma yürütüyor idiyse bile, –düşünce dizgesi biçim kazandıkça– kendini filozof olarak tanıtmayı yadsımakla kalmıyor, psikanaliz söylemiyle felsefe söylemi arasına güçlü bir mesafe koymakta ayak diriyor, sonuçta yeniden yaşama döndürdüğü 18. yüzyıl menşeli bir terimle anti-filozof olarak konumlandırıyordu kendini. Zira, katı bir uygulama olan klinik çözümleme Lacan düşüncesinin meşruiyet bulduğu gerçekten (*le réel*) ibaret olduğundan, Lacan, felsefe söyleminde her türlü gerçekten elini çekebilen bir düşüncenin iddiasından başka şey görmüyordu.

İşbu seminere başlamadan önce Lacan üzerine çok sayıda yazı kaleme almıştım ve bu yazılar 1966-1968 yıllarında *Cahiers pour l'Analyse*'e katılmama başlamıştı. Bu metinlerin en önemlileri, *Philosophie et psychanalyse* genel başlığı altında, *Conditions* (Seuil, 1992) adlı kitabımda bulunabilir. Bunlar, yeniden okunduğunda,

katıksız Özne doktrinini ilgilendiren hemen her şey için duyduğum tereddütsüz hayranlık ile simgesel düzenin kurulumuna (*agencement*) olduğu kadar varlığın gerçeğine de zincirlenmiş (*no-usage*) Özne'yi ilgilendiren her şey konusundaki inatçı bir çekimserliği dengeledikleri görülür. Tartışma, son kertede, hakikatlerin varlığı diye adlandırılabilir şey üzerine odaklanmaktadır.

L'être et l'événement'ın son bölümünün –meditasyon 37– başlığının “Descartes/Lacan” olmasının bir nedeni bulunduğunu, dolayısıyla, varlıkbilimsel vukufumu Özne kategorisinin süregelen yenilenmesinin yolunu açmış bu iki büyük aktörüyle aramdaki ve bir parçası olduğumu ileri sürdüğüm çelişik bağlantıda bulduğumu ekleyeyim.

Bu bağlılık, ne denli sıkıntılı ya da sıkıcı olursa olsun, bugüne değin ayakta kaldı; buna hiçbir şey Lacan'ın ikinci “büyük” dizgeli incelemem olan *Logiques des mondes*'daki (Seuil, 2006) stratejik konumu kadar iyi tanıklık edemez. Bu incelemenin VII. ve son kitabı, hakikatlerin “bedeni”ne ve bunların belirlenmiş dünyalardaki özdeksel varlıklarına ilişkin son derece güç sorunu ele alır. VII. kitabın bütünüyle kendisine hasredildiği ikinci bölümün referans yazarı Lacan'dan başkası değildir. Bedenin öznel işlevleri doktrinine tamamen katılıyorum, aksi halde, onun sözleriyle ifade etmek gerekirse, “felsefenin başlangıç yanılışı” saydığı Mutlak'ı –ki Lacan'a göre öznedeki yarığı dikmeye koyulmuştursilip atmam gerekecek. Hiç kuşku yok ki, zor bir eşlikçi Lacan.

1994-1995 semineri, en çok isim yapmış anti-filozoflara adanan bir tetralojinin [dörtlü, dördül] payına yazılır. Anti-felsefenin başat bir havarisiyle, adıyla sanıyla Aziz Pavlus'la son bulsa da, öncelikle, klasik anti-filozoflar üçlüsü Pascal, Rousseau ve Kierkegaard'a karşı, çağdaş anti-filozoflar Nietzsche, (1992-1993), Wittgenstein (1993-1994) ve Lacan'la ilgilenmektedir; belki günün birinde klasik anti-felsefe için de bir seminer dizisi hazırlarım: Bunu hassaten hak ediyor ve kitaplarımda da sıklıkla anılıyorlar.

Dolayısıyla, Lacan söz konusu olduğunda, incelemeyi yapıtlarının genel seyirini sunmakta değil, anti-felsefesinde yoğunlaştırmak esastır. Böylece, en fazla başvurulan metinler, Lacan'ın gerçeği simgesele, topolojiyi cebire yeğleyen, analitik deneyimi – gösterenin mantığında olduğu üzere– bir mantıktan yola çıkarak değil, daha ziyade, zincirlenim ve kopuş, labirent ve duraklama (*interruption*), iç içe geçmiş yollar ve rastlantısal açıklık (*éclaircie*) arasındaki diyalektikten itibaren yapılandırmaya koyulmuş nihai “biçemi”ne aittir. Geniş erimli bir kayma misali, tekensiz hazzın (*jouissance*) stratejik bir işlevi yoluyla, Lacan, uğraşının ilk bölümünde, öznesinin sıkı sıkıya simgesel bir belirlenimine başvurarak, arzuyu tecrit etmeye, onu istekten ayırmaya girişmişti.

Görülebileceği üzere, çatışkı üstadın buluşları karşısında duyduğumuz hayret timsali şaşkınlıkla iç içe geçer. Kimi zaman çalılıklar arasında elden geldiğince yol alırız. Ama birçok nihai formül de mevcuttur! Tüm bu sözlü hazine içinden çekip almak istediğim şey, tedavinin amacının “güçsüzlüğü olanaksızlık düzeyine yükseltmek” olduğunu söylemekten ibaret. Bu ne zamandır aradığım ve Lacan'ın çok önceleri felsefenin bambaşka bir kullanımı için bulduğu tanım, sonul çatışkı olabilir pekâlâ.

Alain Badiou, Şubat 2013